

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
Микола ДИВАК
„ 30 ” вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«МИТНА ПОЛІТИКА І МИТНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

Форма навчання	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	СРС (год)	Разом (год)	Форма контролю
Денна	2	20	20	110	150	залік

Тернопіль – 2024

1. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МИТНА ПОЛІТИКА І МИТНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ»

Дисципліна - Митна політика і митне адміністрування	Напрямок, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Статус дисципліни - вибіркова Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів - 3	Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”	Рік підготовки: Денна - 1 Семестр: Денна - 2
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-наукова програма - Фінанси, банківська справа і страхування	Лекції: Денна - 20 год., Практичні заняття: Денна - 20 год.
Загальна кількість годин - 150	рівень вищої освіти - третій (освітньо-науковий)	Самостійна робота: Денна - 110 год.,
		Вид підсумкового контролю - залік

1. Мета й завдання дисципліни «Митна політика і митне адміністрування» (вибіркова)

1.1. Мета вивчення дисципліни:

Дисципліна «Митна політика і митне адміністрування» орієнтована на поглиблення здатності застосовувати управлінські навички у сфері публічних фінансів. Курс охоплює характеристику основ управління в митній сфері держави, розгляд питань щодо оцінки митної вартості товарів, країни походження товарів, адміністрування митних платежів, здійснення митного оформлення та митного контролю, вивчення зарубіжного досвіду митного адміністрування.

Оволодіння цим курсом повинно виробляти вміння обґрунтовувати вибір варіантів управлінських рішень у митній політиці та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

1.2. Зв'язок з іншими дисциплінами:

При вивченні дисципліни «Митна політика і митне адміністрування» здобувачем мають бути вивчені дисципліни раніше, тим самим сформувати науково-практичний базис. До таких дисциплін потрібно віднести: Методологія та організація наукових досліджень, Методика виконання дисертаційної роботи (PhDThesis Prospectus), Теорія і практика фіскальної консолідації, Монетарне управління економікою тощо.

1.3. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни «Митна політика і митне адміністрування»:

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних засад функціонування митного адміністрування та застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для отримання та обробки даних у митній сфері;

- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність удосконалювати, поглиблювати й розробляти форми та конфігурації інформаційних систем та технологій у напрямі максимального охоплення й вирішення задач митного адміністрування;
- здатність застосовувати теоретичні основи реалізації митної політики в практичній площині калькулювання митної вартості, розрахунку митних податків, митного оформлення, декларування та здійснення митного контролю;
- здатність використовувати інструменти протидії митним правопорушенням.

2. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. Концептуалізація митної політики і митного адміністрування у вітчизняній фінансовій науці

Тема 1. Теоретико-правові аспекти реалізації митної політики та митного адміністрування

Предмет та завдання вивчення курсу. Митна політика та її теоретичне обґрунтування. Моделі митної політики. Протекціонізм та політика вільної торгівлі: дискусійність вибору моделі поведінки держави. Поняття «адміністрування» в митній сфері. Сутність митного адміністрування. Нормативно-правове забезпечення митного адміністрування. Інформаційне середовище митних органів в Україні в процесі адміністрування митних платежів. Система контролюючих органів в реалізації митного адміністрування. Еволюція митних органів в Україні. Зарубіжні стандарти та прототипи функціонування митних інституцій. Міжнародна діяльність митних органів та її особливості діяльності СОТ. Митно-тарифні інструменти регулювання переміщення товарних потоків через митний кордон. Теоретична модель використання мита та його загальна характеристика. Сутність ефектів в процесі використання митно-тарифних інструментів. Цінові ефекти імпорту мита. Оцінка вигоди (збитку) держави при використанні тарифного захисту. Ефекти використання експортного мита.

Тема 2. Митна вартість та її контроль в процесі митного адміністрування.

Міжнародне законодавство щодо визначення митної вартості товарів. Поняття митної вартості при розрахунку митних платежів. Моделі визначення митної вартості товарів. Особливості визначення митної вартості товарів при їх експорті державними і комунальними підприємствами за межі митної території країни. Методи визначення митної вартості та порядок їх застосування. Контроль митних органів за декларуванням митної вартості. Коригування митної вартості товарів. Послідовність визначення і коригування митної вартості товарів. Контроль за визначенням митної вартості при нарахуванні митних платежів. Фактори, що впливають на додаткові нарахування митних платежів при визначенні митної вартості державними і комунальними підприємствами. Причини заниження митної вартості. Наслідки невірно визначеної митної вартості. Співпраця митних органів різних країн при визначенні митної вартості товарів.

Змістовий модуль 2. Механізм адміністрування митних платежів в Україні

Тема 3. Порядок адміністрування основних та додаткових митних платежів в Україні.

Митні платежі: суть, види, механізм нарахування. Митний тариф. Державні і комунальні підприємства як платники митних платежів. Особливі види мита та порядок його адміністрування. Випадки звільнень від сплати мита. Суть акцизного оподаткування в митній сфері та його елементи. Об'єкти оподаткування акцизним податком. База оподаткування акцизним податком. Платники акцизного податку. Порядок нарахування акцизного податку при

переміщенні товарів через митний кордон України. Порядок адміністрування ПДВ в митній сфері. Особливості застосування ПДВ при різних митних режимах. Порядок адміністрування єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України. Особливості справляння плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів. Механізм застосування платежів за перебування товарів та інших предметів на митних складах. Умови пільгового оподаткування.

Тема 4. Контроль митних органів у сфері визначення країни походження товарів.

Порядок визначення країни походження товарів. Значення країни походження товару при сплаті митних платежів. Підтвердження походження товарів. Документальний контроль при визначенні країни походження товарів. Поняття продукції власного виробництва. Критерії достатньої переробки та обробки товарів. Операції, які не визнаються достатньою переробкою і обробкою. Сертифікати про походження товарів. Верифікація сертифікатів. Зарубіжні орієнтири визначення країни походження товарів та перспективи їх імплементації в Україні.

Тема 5. Зарубіжні підходи до кодування товарів та організація класифікаційної роботи митних органів України.

Кодування товарів та визначення країни походження товарів для цілей митного оподаткування. Значення гармонізованої системи описування та кодування товарів, її застосування. Структура УКТ ЗЕД. Основні правила описування та кодування товарів. Порядок взяття проб і зразків товарів при визначенні коду товару. Вирішення спірних питань класифікації товарів та порядок винесення класифікаційних рішень. Практика європейських митних інституцій щодо класифікаційної роботи та контролю правильної ідентифікації коду товарів.

2. Структура залікового кредиту з дисципліни «Митна політика і митне адміністрування»

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Концептуалізація митної політики і адміністрування у вітчизняній фінансовій науці			
ТЕМА 1. Теоретико-правові аспекти реалізації митної політики та митного адміністрування	4	4	30
ТЕМА 2. Митна вартість та її контроль в процесі митного адміністрування.	4	4	20
Змістовий модуль 2. Механізм адміністрування митних платежів в Україні			
ТЕМА 3. Порядок адміністрування основних та додаткових митних платежів в Україні.	4	4	20
ТЕМА 4. Контроль митних органів у сфері визначення країни походження товарів.	4	4	20
ТЕМА 5. Зарубіжні підходи до кодування товарів та організація класифікаційної роботи митних органів України.	4	4	20
Разом	20	20	110

4. Самостійна робота

№ з/п	Тематика	Години
1	Митні процедури на морському та річковому транспорті.	4
2	Митні процедури на авіатранспорті.	4
3	Митні процедури на залізничному транспорті.	4
4	Митні процедури на автомобільному транспорті.	4
5	Митні процедури на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі.	4
6	Переміщення товарів через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях.	4
7	Особливості екологічного, санітарно-гігієнічного та гемологічного контролю на митному кордоні України	4
8	Митне оформлення гуманітарної допомоги.	4
9	Контроль за експортом брухту і відходів чорних та кольорових металів	4
10	Поняття, зміст і форми правоохоронної діяльності митних органів.	4
11	Контрабанда та боротьба з нею митних органів.	4
12	Особливі, контрольні поставки через митний кордон контрабандних наркотичних засобів та інших подібних речовин.	4
13	Поняття та загальна характеристика порушення митних правил державними і комунальними підприємствами.	4
14	Порядок і терміни оскарження у справах про порушення митних правил державними і комунальними підприємствами.	4
15	Зміст і види прихованих методів торгової політики.	4
16	Антидемпінгове мито: економічний зміст, завдання та особливості застосування в Україні.	4
17	Компенсаційне мито: економічний зміст, завдання та особливості застосування в Україні.	4
18	Спеціальне мито: економічний зміст, завдання та особливості застосування в Україні.	4
19	Загальна характеристика цінових ефектів введення імпортного мита.	4
20	Аналіз загальної рівноваги тарифних ефектів.	4
21	Тарифна квота.	4
22	Сутність та класифікація митних платежів в Україні, що сплачуються державними і комунальними підприємствами	4
23	Митна політика в парадигмі економічних вчень.	4
24	Меркантилісти та їх погляди з приводу фіскального регулювання ЗЕД.	4
25	Використання інструментів митної політики в класичній теорії.	4
26	Протекціонізм та фритредерство в контексті неокласичних теорій та вчень.	2
27	Роль ДМСУ в мобілізації доходів Державного бюджету України.	2
28	Митні реформи та їх ефективність в Україні в умовах війни	2
29	Зарубіжні прототипи удосконалення митного адміністрування.	2
30	Реалізація митної політики України в проекції Угоди про Асоціацію України і ЄС.	2
Разом:		110

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У навчальному процесі використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; наукова дискусія; інші види індивідуальних і групових завдань; залік.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу аспірантури.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2
50%	50%
Поточне опитування	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне опитування по темах 1-5 min 5 оцінок	Підготовка та презентація дослідження (реферат, есе, презентація) на задану тематику.

На практичному занятті здобувач може набрати максимум 5 балів.

5 балів ставиться за таких умов:

- повний, правильний, послідовний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується прикладами;

- глибоке розуміння та орієнтування у явищах і процесах;

- вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

4 бали ставиться за таких умов:

- правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні запитання, відсутня повна відповідь.

3 бали ставиться за таких умов:

- загалом виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді наявні помилки;

- відповіді на запитання нечіткі.

2 бали ставиться за таких умов:

- незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічне висловлювання.

1 бал ставиться за таких умов:

- наявні суттєві помилки при відтворенні матеріалу;

- нерозуміння навчального матеріалу і, як наслідок цього, повна відсутність навичок в аналізі явищ і в подальшому виконанні практичних завдань.

6. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Митна політика і митне адміністрування» визначається за шкалою оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Конспект лекцій з дисципліни «Митне адміністрування» (електронний варіант)	1-5
2	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	5
3	Пакети прикладних програм QD PRO, MD OFFICE, Програмні продукти митного оформлення QD Professional, Diamond Bridge	3-5

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Герчаківський С.Д. Антикризове податково-митне регулювання в контексті протидії поширенню COVID-19 в Україні. *Збірник наукових праць «Економічний аналіз»*. 2022. №3.
2. Герчаківський С. Митна справа : навч. посібник. Тернопіль. 2020. 316 с.
3. Герчаківський С.Д., Герчаківська О.Я. Фіскально-правовий моніторинг судового розгляду справ про митні правопорушення. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 3. С.34-44.
4. Гребельник О. П. Митна справа : підручник / О. П. Гребельник. 5-те вид., оновл. та доповн. К. : ЦУЛ, 2019. 472 с.
5. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур: Міжнародний документ від 18.05.1973, редакція на 26 червня 1999 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_643
6. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах від 21.11.1982 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_267
7. Митний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доповн. станом на 1 верес. 2021 р. К. : ЦУЛ, 2021. 289 с.
8. Податкове та митне право України : метод. вказівки / уклад. О. І. Олійничук. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 38 с.

9. Сидорович О.Ю., Герчаківський С.Д. Інформаційне забезпечення митної справи України в контексті цифрової стратегії розвитку суспільства. *Світ фінансів*. 2021. № 1. С. 210-226.
10. Сучасні виклики забезпечення митної безпеки в Україні : монографія / А. І. Крисоватий, Є. П. Бондаренко, В. А. Валігура [та ін.] ; за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2020. 414 с.
11. Фіскальне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / С. Д. Герчаківський, В. В. Сідляр. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2020. 280 с.
12. Федотов О. П., Назарко А. А. Функціонування територіальних органів Державної митної служби України під час правового режиму воєнного стану. *Нове українське право*. 2023. №1. С. 144–151.
13. Customs Security Programme (CSP)/ Customs and Security – Taxation and Customs Union – European Union. URL: http://fiata.com/uploads/media/Customs_and_Security_-_Taxation_and_Customs_Union_-_European_Union_06.pdf.
14. Customs blueprints: path ways to better Customs URL: https://ec.europa.eu/toation_customs/eu-1rammg/customs-blueprints-pathways-better-customsen
15. Digitalization to improve tax compliance: evidence from VAT e-Invoicing in Peru / M. Bellon, J. Dabla-Norris, S. Khalid. IMF Working Paper. WP/19/31. 36 p.
16. EU Customs strategy : Taxation and customs union / European Commision. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/eu-customs-strategy_en.
17. EU: New customs pre-arrival security and safety regime in March 2021 URL: <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/05/tnf-eu-new-customs-pre-arrival-security-and-safety-regime-in-march-2021.html>
18. Import and export permits. URL: <https://www.arpana.gov.au/regulation-and-licensing/licensing/import-export-permits>.
19. Security challenges and responses : Japan Customs experience WCO Security Conference 11- 12 December 2019, Brussels, Belgium Japan Customs URL : https://na.eventscloud.com/file_uploads/1066be25a8b116a48215c5a84443da54_3.4MrTakahiroAraki_EN.pdf
20. Customs blueprints: path ways to better Customs. URL: https://ec.europa.eu/toation_customs/eu-1rammg/customs-blueprints-pathways-better-customsen
21. Defence Export Controls. (n.d.). URL: <http://www.defence.gov.au/ExportControls/>
22. Diamond P., Mirrlees J. Optimal taxation and public production II: tax rules. Public Finance. Worth Series in Outstanding Contributions. Ed. By A. Auerbach. New York : Worth Publisher, 1999. P. 81–126.
23. Digitalization to improve tax compliance: evidence from VAT e-Invoicing in Peru / M. Bellon, J. Dabla-Norris, S. Khalid. IMF Working Paper. WP/19/31. 36 p.
24. EU Customs strategy : Taxation and customs union / European Commision. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/eu-customs-strategy_en.
25. EU: New customs pre-arrival security and safety regime <https://home.kpmg/us/en/home/insights/2020/05/tnf-eu-new-customs-pre-arrival-security-and-safety-regime-in-march-2021.html>
26. Export Control. (n.d.). URL: https://www.bafa.de/EN/Foreign_Trade/Export_Control/export_control_node.html .
27. Import and export permits. (n.d.). URL: <https://www.arpana.gov.au/regulation-and-licensing/licensing/import-export-permits>
28. Japan supports WCO projects on sustainability and border security 19 February 2020 URL: <http://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2020/february/japan-supports-wco-projects-on-sustainability-and-border-security.aspx>
29. Fuchsa E., Novikov V., Novikov S. Improvements in Post-Release Customs Control of Goods Moved by Different Modes of Transport. *Transportation Research Procedia*. 2022. № 61. P. 200–205.